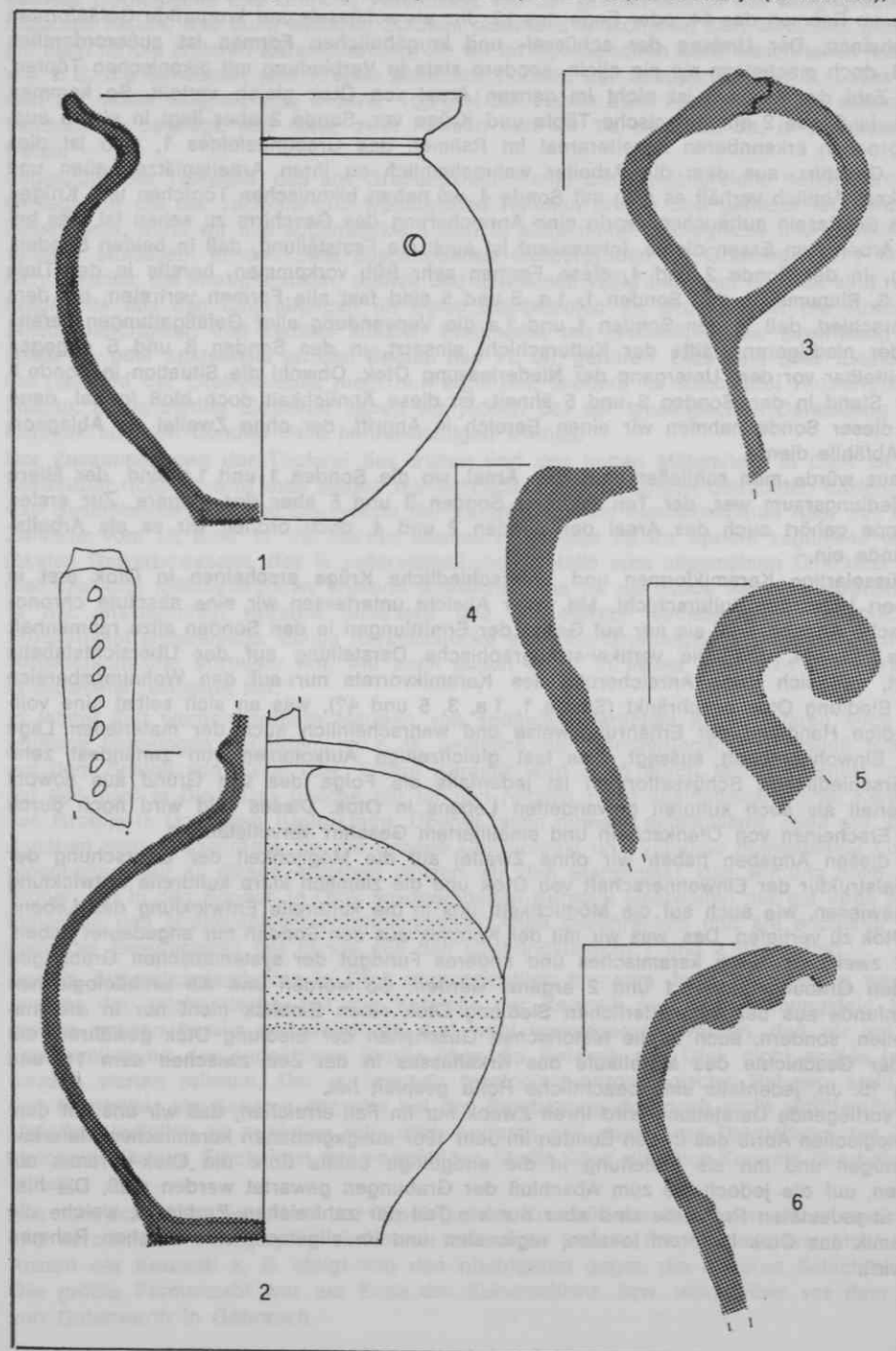

Tabla 1: 1. Bled (1/3 nar. vel.); 2. Grabrovec pri Metliki (1/3 nar. vel.); 3—6 Groblje (1/1 nar. vel.);

Časovno opredeljena srednjeveška keramika

V spomin prijatelju in kolegu Stanku Škalerju

O problemu nastajanja visokosrednjeveške keramike v slovenskem prostoru in o njenem razvoju tudi v obdobju poznega srednjega veka ter o dataciji keramičnih oblik v obdobju od 11. do 15. stol. sta dosedaj razpravljala R. Ložar v svoji študiji¹ ter V. Šribar v svojem prispevku o razvoju srednjeveške keramike na Otoku pri Dobravi² ter v katalogu istega avtorja o visoko in poznosrednjeveški keramiki na Otoku pri Dobravi.³

R. Ložar je v svoji študiji podal genezo srednjeveške keramike za slovenski prostor ter poskusil okvirno datirati njene posamezne oblike. V. Šribar pa podaja srednjeveško keramiko le z ene lokacije, tj. iz freisinškega trga Otok pri Dobravi — Gutenwerth, vendar s to prednostjo, da je ta keramika časovno zanesljivo omejena pri svoji spodnji in zgornji meji, da so tu zastopane vse oblike, ki so bile v uporabi v naseljih tega časa skozi ves srednji vek ter da lahko govorimo o keramičnem oblikovnem zakladu v posameznih kulturnih, oziroma časovnih horizontih, ki so pa zaenkrat datirani le relativno. Celotnemu prikazu srednjeveške keramike v Sloveniji manjkajo doslej absolutne časovne opredelitve za posamezne oblike. Na temelju zgornjih prikazov keramike v Sloveniji lahko govorimo o regionalnosti, vendar so si forme na našem prostoru le toliko sorodne, da opredelitev ene velja najbrž tudi za časovno opredelitev sorodnih in blizkih tipov, vsaj na kranjsko-štajerskem prostoru.

Ker je oblikovni zaklad srednjeveške keramike zelo bogat, se zavedamo, da bo proces njene absolutne opredelitve zelo postopen in dolgotrajen in tako pomeni objava tudi enega časovno opredeljenega lonca prispevek k reševanju celote. Ob tej priložnosti smo izbrali nekaj keramičnih najdb, ki so opredeljene z novci ali pa tiste, ki so jasno opredeljene pri izkopavanju z zaprtimi, časovno jasno definiranimi horizonti. V tem prispevku bomo objavili: lonec, ki je bil izkopan v okviru staroslovanskega grobišča na blejskem Otoku in so bili v njem srebrniki iz 13. stoletja; vrč iz belokranjskega muzeja v Metliki z depojsko najdbo bavarskih srebrnikov; keramiko iz Groblja z jasno časovno opredeljeno stratigrafijo; keramiko iz Kostanjevice (?), opredeljeno z arhitekturo, in, končno, keramiko iz izkopavanja na starem gradu v Celju, datirano s hodnimi površinami.

K razumevanju keramike z Otoka pri Dobravi bo zanesljivo dobrodošla keramika iz Groblja in Kostanjevice, saj gre za isto geografsko sklenjeno regijo. Keramika z Bleda in Celja pa pomeni splošen donesek k podobi keramike na Slovenskem v obdobju srednjega veka.

Bled — Otok — izkopavanje staroslovanskega grobišča leta 1962 — zakladna najdba srebrnikov v loncu (T. 1,1).

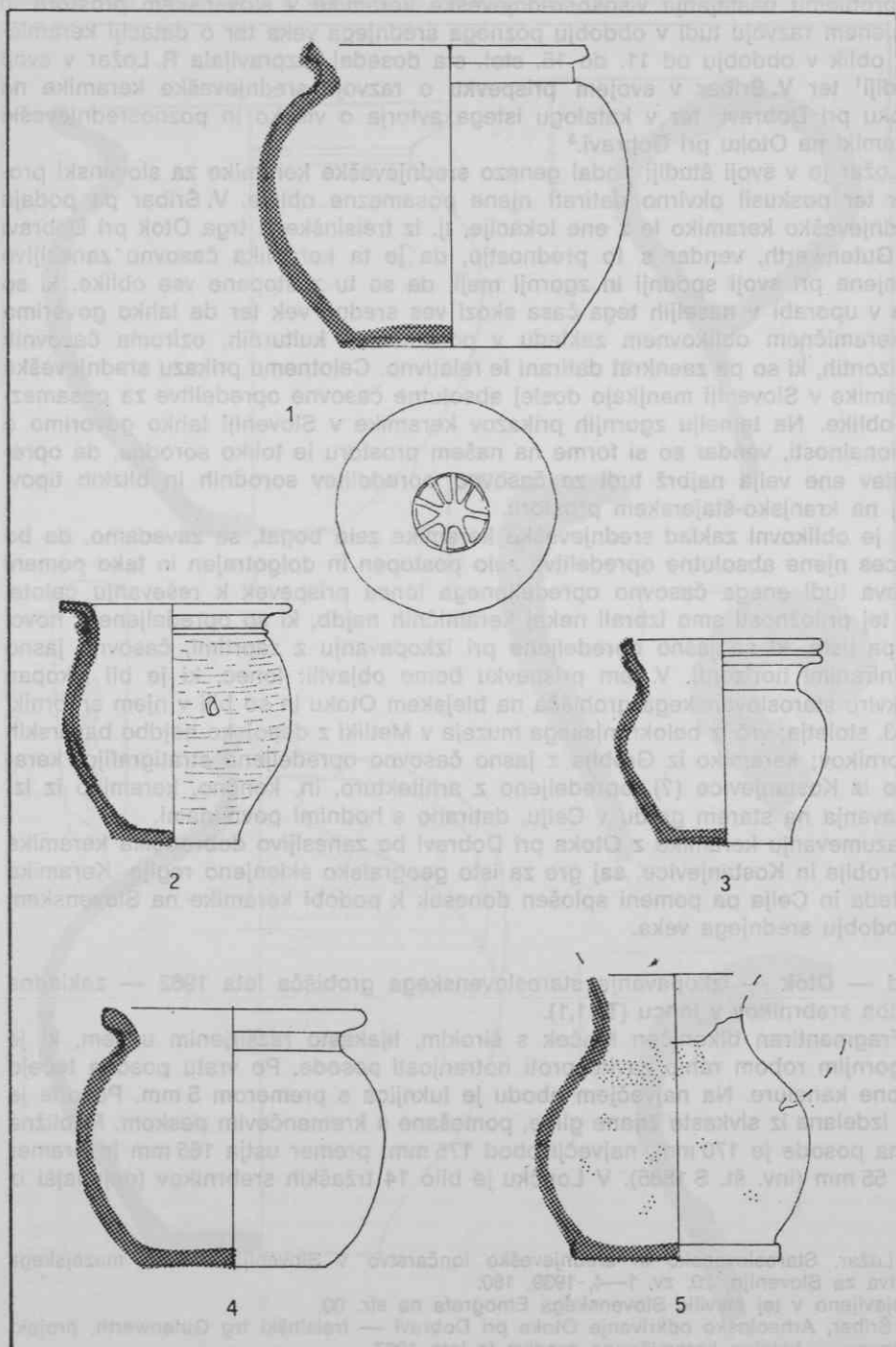
1. Fragmentiran bikoničen lonček s širokim, lijakasto razširjenim ustjem, ki je z zgornjim robom rahlo zavito proti notranjosti posode. Po vratu posode tečejo drobne kanelure. Na največjem obodu je luknjica s premerom 5 mm. Posoda je bila izdelana iz sivkasto žgane gline, pomešane s kremenčevim peskom. Približna višina posode je 170 mm, največji obod 175 mm, premer ustja 165 mm in premer dna 55 mm (inv. št. S 1885). V Lončku je bilo 14 tržaških srebrnikov (najmlajši iz

¹ R. Ložar, Staroslovansko in srednjeveško lončarstvo v Sloveniji, Glasnik muzejskega društva za Slovenijo, 20, zv. 1—4, 1939, 180.

² Objavljeno v tej številki Slovenskega Etnografa na str. 00.

³ V. Šribar, Arheološko odkrivanje Otoka pri Dobravi — freisinški trg Gutenwerth, projekt »Mihovo« — katalog keramičnega gradiva iz leta 1967.

Tabla 2: 1—5 Kostanjevica (?) — (1/4 nar. vel.);

leta 1234), 13 novcev Arlango de'Visgoni (1260—1282), dva goriška srebrnika Alberta II. (1271—1304) ter 17 aquilejskih srebrnikov: 10 kosov Gregorio di Montelongo (1251—1269) in 7 kosov Raimond della Torre (1273—1298). Depojsko najdbo je treba najbrž postaviti v drugo polovico 13. stoletja. Lonček je bil v zasipni plasti nad grobno jamo 54 in 55, neposredno pred severnim vhodom v cerkveno lopo.

Grabrovec pri Metliki — zakladna najdba srebrnikov v keramičnem vrču (T. 1,2).

1. Vrč z enim ročajem iz fino prečiščene, svetlorjavo žgane gline. Ročaj izhaja iz vratu posode in sega do največjega oboda. Ročaj je trakast in okrašen z globokimi prečnimi vrezi. Po obodu tečejo vzporednice iz temnorjave barve, široke 3—4 mm. Štiri vzporednice so na vratu, tri na ramenu in štiri na največjem obodu. Stojna ploskev je ravna in se hitro širi proti največjemu obodu. Višina posode s poškodovanim ustjem je 215 mm, največji obod 190 mm, premer dna 95 mm in premer ustja 25 mm. V loncu je bilo čez tri tisoč bavarskih srebrnikov iz obdobja med 1393 in 1505. Večji del te najdbe je v Numizmatičnem kabinetu Narodnega muzeja v Ljubljani in le manjši je v Belokranjskem muzeju v Metliki, skupaj z opisanim vrčem. Vrč je izkopal na svojem vrtu Gornik Anton iz vasi Grabrovec 31 pri Metliki leta 1941 in je najdbo kot celoto daroval Belokranjskemu muzeju v Metliki. Depojska najdba kot celota je bila zakopana verjetno koncem 15. stoletja.

Kostanjevica (?)

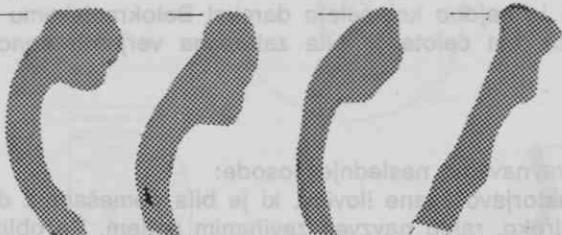
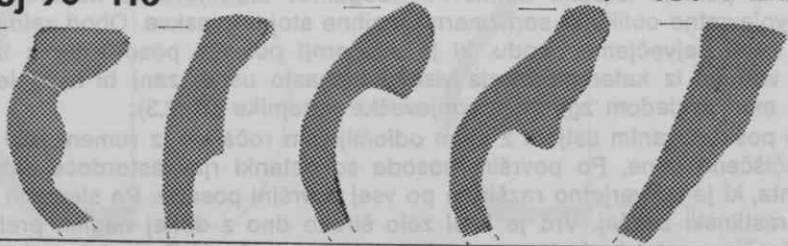
Kot zaključeno najdbo obravnavamo naslednje posode:

1. Bikonični lonec iz sivkastorjavo žgane ilovice, ki je bila pomešana z drobnim kremenčevim peskom, s široko, rahlo navzven zavihanim ustjem. Po obliki je ta lonec popolna novost, saj je njegov največji obod, ki znaša 196 mm, daleč večji od višine, ki je 191 mm, premer dna je 124 mm in premer ustja 145 mm. Dno je rahlo usločeno. Na osrednjem delu je reliefen ornament vetrnice (T. 2,1);
2. Bikoničen lonec iz sivkastorjavo žgane gline, ki je pomešana z drobnim kremenčevim peskom. Višina je 138 mm, največji obod 168 mm, premer dna 108 mm in premer ustja 141 mm. Tudi ta lonec je širok ter sorazmerno nizek in ima na dnu reliefno upodobitev vetrnice (T. 2,4);
3. Bikoničen lonček z lijakastim ustjem in močno profiliranim zunanjim robom iz rumenkastosivo žgane, fino prečiščene gline. Višina je 110 mm, največji obod 108 mm, premer ustja 110 mm in premer dna 62 mm.

Ta posoda pomeni izredno oblikovno obogatitev srednjeveške keramike in to zaradi svojevrstne oblike in sorazmerno majhne stojne ploskve. Obod zelo počasi prehaja proti največjemu obodu, ki je v zgornji polovici posode ter z izredno širokim vratom, iz katerega izhaja visoko lijakasto ustje; zanj bi našli le malo analogij med zakladom zgodnesrednjeveške keramike (T. 2,3);

4. Vrč s poškodovanim ustjem z enim odlomljenim ročajem iz rumenkasto žgane fino prečiščene gline. Po površini posode so ostanki rjavkastordeče slikanega ornamente, ki je bil verjetno razširjen po vsej površini posode. Po sledovih sodeč je imel rastlinski značaj. Vrč je imel zelo široko dno z dokaj naglim prehodom proti največjemu obodu, ki je v spodnji polovici posode. Ustje je bilo zelo široko in lijakasto. Domnevna višina posode je okoli 156 mm, največji obod 150 mm in premer 106 mm (T. 2,5);

Tabela 3: Stratigrafski prikaz keramike v kvadratu XV na starem gradu v Celju: profil po slojih (okoli 1/2 nar. vel.):

STRATIGRAFSKI PRIKAZ KERAMIKE V KV. XV	
sloj 0 – 20	
	14. – 16. stol.
sloj 20 – 60	
sloj 60 – 90	13. – 14. stol.
	
sloj 90 – 110	11. – 13. stol.
	
sloj 110 – 150	brez keramike

5. Bikoničen lonec iz sivosvetlorjavo žgane glin, pomešane s kremenčevim peskom, z ozkim, rahlo usločenim dnom, z največjim premerom v zgornji polovici posode in z visokim močno navzven zavihanim ustjem. Na prehodu iz ramena v vrat je polkrožno rebro. Na najširšem obodu je luknjica nepravilne oblike. Celo površino krasi metličast vrez. Višina posode je 128 mm, največji obod 108 mm, premer ustja 121 mm in premer dna 70 mm (T. 2,2);

Izvor in enotnost te najdbe ni zajamčena, vendar kaže, da izvira iz kostanjeviškega samostana in je bila odkrita pri rušenju nekega zidu, ki je bil opredeljen v čas 15. ali 16. stoletja.

Te podatke je posredoval ravnatelj dr. Boris Kuhar, ki jih je dobil pri pokojnem profesorju Stanetu Škalerju, ravnatelju Posavskega muzeja v Brežicah, ko mu je obljubil, da bo najdbo obdelal in objavil v Slovenskem etnografu.

Ker so bile te posode v Posavskem muzeju skupaj in neevidentirane in ker sodijo v čas prehoda iz srednjega veka v novo dobo, domnevamo, da je omenjenih pet posod tistih, ki jih je profesor Škaler dobil v Kostanjevici. Vendar ne bomo ne glede na nezanesljivost najdiščnih podatkov veliko zgrešili, če to najdbo postavimo v čas druge polovice 15. ali v začetek 16. stoletja.

Groblje

Obsežna najdba keramičnih fragmentov, ki jih lahko razdelimo v štiri skupine:

1. Bikonični lonci iz fino prečiščene svetlorjavo ali temnosivo žgane ilovice z visoko, rahlo navzven zavihanim ustjem, ki je po notranjem robu enkrat in po zunanem najmanj dvakrat profilirano. Praviloma teče po obodu posode na prehodu iz ramena v vrat eno ali več plastičnih reber, ki so nastala z globokimi vrezji (T. 1,6);

2. Bikonični lonci z močno navzven zavihanim ustjem; to je na zunanji strani okrašeno z globokim vrezom, ki zunanji rob ustja razčlenjuje v polkrožni rob in stopničasto odebelitev. Prehod iz vratu v ramena je zelo poudarjen. Ta tip posode je bil iz temnosivo žgane, slabo prečiščene ilovice (T. 1,4);

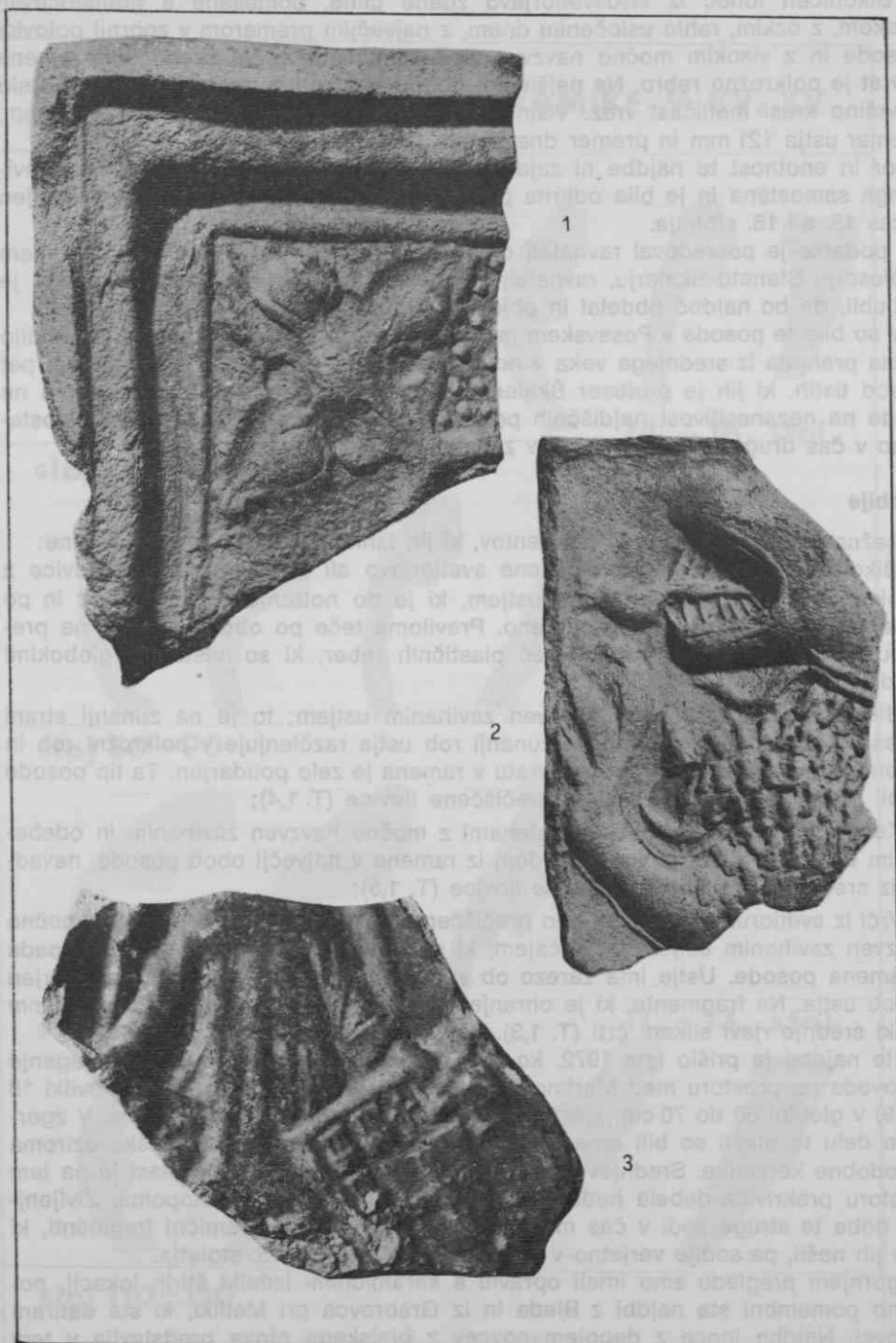
3. Keramične posode z debelimi stenami z močno navzven zavihanim in odebeljenim ustjem in s počasnim prehodom iz ramena v največji obod posode, navadno iz srednjesive, slabo prečiščene ilovice (T. 1,5);

4. Vrči iz svetlorumeno žgane, fino prečiščene ilovice s tankimi stenami, z močno navzven zavihanim ustjem ter ročajem, ki se vzboči nad rob ustja in nato pada v ramena posode. Ustje ima zarezo ob zunanem in notranjem robu, poudarjen je rob ustja. Na fragmentu, ki je ohranjen, sta na prehodu iz vrata v rame 5 mm široki srednje rjavi slikani črti (T. 1,3).

Do te najdbe je prišlo leta 1972, ko so v Groblju izkopavali jarek za polaganje vodovoda na prostoru med Martinovo cerkvijo in Vedetovo hišo (hišni številki 18 in 19) v globini 60 do 70 cm, kjer je estrih, nad katerim je 20 cm žganine. V zgornjem delu te plasti so bili omenjeni številni ostanki poznosrednjeveške oziroma novodobne keramike. Srednjeveško in s tem tudi rimsko kulturno plast je na tem prostoru prekrivala debela hudourniška plast, ki je nastala postopoma. Življenjska doba te struge sodi v čas med 14. in 17. stoletjem. Keramični fragmenti, ki smo jih našli, pa sodijo verjetno v čas 14. ali najpozneje 15. stoletja.

V zgornjem pregledu smo imeli opraviti s keramičnimi izdelki štirih lokacij, posebnost pomembni sta najdbi z Bleda in iz Grabrovca pri Metliki, ki sta datirani z novci. Najdba lonca z depojem novcev z blejskega otoka predstavlja v tem

Tabla 4: 1—3 fragmenti pečnic s starega grada v Celju (1/2 nar. vel);

primeru našo najzgodnejšo absolutno datirano najdbo, tj. druga polovica 13. stoletja. Najpoznejša možna meja za to najdbo je začetek 14. stoletja. Najdba vrča iz Grabrovca pri Metliki sodi v začetek 16. stoletja, možna pa je tudi že ob koncu 15. stoletja. Najdba iz Groblja ima širok časovni razpon, tj. okvir 14. in 15. stoletja, ter končno najdba iz Kostanjevice iz 15. in 16. stoletja.

Takoj je poudariti, da se najdbe iz Groblja, Kostanjevice in Metlike časovno deloma pokrivajo in tako vidimo, da je vrč iz Groblja po fakturi in osnovni obliki zelo podoben vrču iz Grabrovca pri Metliki. Po drugi strani pa lahko govorimo o sorodnosti ustij posod iz Groblja s posodami iz Kostanjevice, ko gre najbrž za forme, ki so bile skupne v 15. stoletju. Trenutno imamo v mislih lonec z močno zavihanim ter poudarjenim in odebeljenim ustjem, ki potrjuje uvodoma postavljeno tezo, da so bile izhodiščne oblike v istem času ne glede na regionalno pripadnost povsod enake.

Celje — stari grad

Za primerjavo keramiki iz raznih lokacij, ki smo jih pravkar obravnavali, podajamo tudi gradivo iz Celja, ki ga je izkopala doc. dr. Tatjana Bregant v dvorišču starega gradu. Ker je prišlo tu na dan obsežno keramično gradivo, bomo obravnavali le material iz kvadranta XV in pa pečnice, ki so bile najdene v severnem profilu kvadrantov III, IX, XV, in XX. Posebno bogato so zastopane razne oblike pečnic, ki dokumentirajo obdobje 15. in 16. stoletja.

1. Posodica iz svetlosivo rjavo žgane, dokaj čiste gline. Površina je uglajena s trojno gubasto oblikovanim ustjem in obodom. Dno je rahlo usločeno. Višina 90 mm, premer ustja 40 mm in premer dna 65 mm. Najdeno na grajskem dvorišču, s. III, globina 0—20 cm; (T. 5, 3).

2. Dno z delom oboda posodice iz fino prečiščene gline iz svetlorjavo žgane gline. Na obodu teče štirikotni pečatni vzorec, dno je rahlo usločeno. Ohranjena višina 80 mm, premer dna 60 mm in premer prehoda iz noge v obod 47 mm (T. 5, 4). Najdeno na grajskem dvorišču, s. III, globina 20—60 cm.

3. Fragment štirikotne pečnice iz dokaj prečiščene svetlosive, rdečkasto žgane gline, z reliefno upodobitvijo zmaja z odprtim zobatim gobcem, iz katerega moli jezik ali sika ogenj. Telo je pokrito z luskami, leva taca je razčlenjena v troprsto šapo. Velikost fragmenta 150 × 90 mm (T. 4, 2).

Najdeno na grajskem dvorišču, s. III, globina 0—60 cm.

4. Fragment pečnice iz prečiščene svetlordečkasto rjavo žgane gline, z upodobitvijo ležečega leva z glavo v pokončnem položaju pod košatim drevesom, z nazaj zavitim košatim repom. Velikost fragmenta 100 × 110 mm (T. 5, 2).

Najdeno na grajskem dvorišču, s. VII, globina 20—60 cm.

5. Fragment štirikotne pečnice iz svetlosivo rumenkasto žgane, fino prečiščene gline z reliefno zelo razgibanim rastlinskim ornamentom. Velikost 130 × 150 mm (T. 4, 1).

Najdeno na grajskem dvorišču, s. V, VI, globina 295—345.

6. Fragment štirikotne pečnice iz svetlosivo rumenkasto žgane in fino prečiščene gline. Lice pečnice je svetlozeleno glazirano. Na površini je reliefna upodobitev zmaja z dolgim telesom, pokritim z luskami. Glava je iztegnjena navzgor z odprtim gobcem, polnim velikih zob. Ob robu ohranjene pečnice teče uvit stiliziran rastlinski ornament. Velikost fragmenta 200 × 210 mm (T. 5, 1).

Najdeno na grajskem dvorišču, s. IX, globina 0—20 cm.

Tabla 5: 1—3 fragmenta pečnic s starega gradu v Celju (1/2 nar. vel.): 3—4 keramični posodi s starega gradu v Celju (1/2 nar. vel.):

7. Fragment kvadratne pečnice iz fino prečiščene svetlorjavo žgane gline s temnozeleno glazuro na površini. Na fragmentu je del reliefne upodobitve antropomorfne figure, najbrž moškega, ki mu manjka glava in spodnji del nog. Figura je oblečena v dolgo prepasano oblačilo, bogato nagubano, rokavi so dolgi in nagubani. Ramena in prsi pokriva nekakšno pektoralno pregrinjalo. Roke so v razširjenem položaju, z rahlim nagibom v komolcih in v zapestju. Z levo roko drži ščit, na gornjem robu pa je prislonjen na levo stegenico. Na ščitu, ki je poškodovan, ločimo ob dveh ohranjenih robovih ornament v obliki stolpičev, ki se sedemkrat ponovi. Na osrednjem delu ščita je reliefno upodobljen manjši ščit, ki je podoben velikemu, na njem je upodobljen križ. Neposredno pod gornjim robom velikega ščita in med dvema motivoma stolpiča je upodobljen cvet lilije. Tudi z desnico drži figura neki predmet, ki je popolnoma poškodovan. Na temelju ostalin pa menimo, da je to ščit, podoben tistemu na desni strani. Velikost fragmenta 150×100 mm (T. 4, 3).

Najdeno na grajskem dvorišču, s. V, VI, globina 295—235 cm.

V nadaljevanju bomo opazovali gradivo iz kvadranta XV in to po globinskih horizontih. Ker je gradivo preobsežno, ga ne bomo opisovali, temveč prikazali le karakteristične profile (T. 3):

1. V sloju do globine 20 cm so bili najdeni profili (glej vertikalni prikaz v kvadrantu XV). Iz profilov sklepamo, da so to fragmenti bikoničnih posod sivo ali črno žgane keramike, z močno navzven zavihanim in bogato razgibanim ustjem;

2. V globini 20—60 cm je bilo ca. 70 fragmentov iz svetlo žgane, fino prečiščene gline. V glavnem so to bikonične posode, z močno navzven zavihanim, bogato profiliranim ustjem;

3. V globini 60—90 cm je bilo najdenih le 25 fragmentov sivo žgane keramike s črnim premazom. Fragmenti predstavljajo praviloma dele bikoničnih posod, z močno navzven zavihanim, bogato profiliranim ustjem;

4. V globini od 90—110 cm je bilo okoli sto fragmentov keramike iz sivorjavo žgane, fino prečiščene gline, ki je pomešana s kvarcitnim peskom. Posode so bikonične, vendar je stopnja zavihanosti pri ramenu večja kot pri keramiki v višjih legah. Na enem fragmentu je vrezana valovnica. Zunanji rob ustja je skoraj praviloma zelo razgiban. Že pri posodah z lijakasto oblikovanim ustjem je to samo polkrožno odebeljeno in brez posebne profilacije.

5. Čeprav je bil profil izkopan do globine 150 cm, v sloju med 110 in 150 cm ni bilo keramičnih najdb. Keramiko, ki smo jo opisali pod št. 4 v sloju od 90 do 110 cm, lahko postavljamo v čas visokega srednjega veka znotraj meja 11. do 13. stoletja. Sloj od 60 do 90 cm sodi na tem prostoru v obdobje gotike oziroma v časovni okvir verjetno 13. in 14. stoletja.

Oba najvišja sloja, tj. 1 in 2, sta mlajša, verjetno ne presegata časovnega okvira 14., 15. in deloma 16. stoletja.

Z odstavkom, v katerem omenjamo keramiko iz Celja, smo hoteli najprej opozoriti na obsežno gradivo s starega gradu, ki je stratigrafsko jasno razčlenjeno s časovnim razponom od 10. ali 11. stoletja vse do začetka nove dobe.

Ko bo to gradivo objavljeno, bo skupaj z že objavljenim z Otoka pri Dobravi, izpolnilo vrzel v našem poznavanju srednjeveške keramike v slovenskem prostoru. Istočasno je treba opozoriti na keramične najdbe, ki so prišle na dan na gradu Branik, a trenutno niso bile dostopne za primerjavo, vendar bo po objavi gradiva zastopana tudi Primorska, tako da bomo lahko bolj poglobljeno govorili

Tabla 6: Casovna razpredelnica

	CELJE : sloj 110 – 150	
BLED – OTOK	sloj 90 – 110	11. – 13. stol.
	druga polovica 13. stol.	
	sloj 60 – 90	13. – 14. stol.
GROBLJE		14. – 17. stol.
	sloj 20 – 60	14. – 16. stol.
GRABROVEC pri METLIKI		druga polovica 15., zač. 16. stol.
KOSTANJEVICA		
CELJE – pečnice	sloj 0 – 20	15. – 17. stol.

o keramiki kot pojavu, ki poleg splošnih nosi tudi regionalne značilnosti. Gradivo iz Celja, postavljeno ob datirano keramiko z Bleda, Grabrovca pri Metliki, Groblja in Kostanjevice, kaže bogastvo oblikovne zakladnice visokega in poznega srednjega veka, s poudarkom na tistih tipoloških primerih, ki smo jih lahko časovno bliže opredelili.

Zusammenfassung

Zeitlich eingeordnete mittelalterliche Keramik

Mit dem Problem der Entstehung der hochmittelalterlichen Keramik im slowenischen Raum und mit deren Entwicklung im späten Mittelalter, so wie auch mit der Datierung der keramischen Form in die Zeit vom 11. bis zum 15. Jahrhundert haben sich bisher R. Ložar¹ und V. Štribar^{2, 3} befaßt.

Bei der Gesamtherstellung der mittelalterlichen Keramik in Slowenien fehlen bisher absolute zeitliche Bestimmungen für einzelne Formen. Aufgrund der bis heute gleisteten Darstellungen der Keramik in Slowenien kann man von Regionalität sprechen, die Formen in unserem Raum sind jedoch so miteinander verwandt, daß eine Einordnung der einen wahrscheinlich auch für eine zeitliche Bestimmung verwandter Topoi gilt, mindestens im Raum von Krain und der Steiermark. Gelänge es, auch nur einen Topf zeitlich absolut einzuordnen, so wäre das ein wesentlicher Beitrag zur Lösung des Ganzen.

Bei dieser Gelegenheit wurden einige keramische Funde zusammengetragen, die durch Münzen datiert sind oder solche, die bei Ausgrabungen durch zeitlich gut definierte Horizonte klarer bestimmt werden konnten.

Bled — Insel

Ausgrabung eines altslawischen Gräberfelds im Jahre 1962. Schatzfund von Silbermünzen in einem bikonischen gräulich gebrannten Töpfchen (T. 1,1). Darin waren 14 Triester Silbermünzen (die jüngste aus dem Jahre 1234), 13 Münzen Arlongo de Visgnoi (1260—1282), zwei Silbermünzen Alberto II aus Gorica (1271—1304), 10 Münzen Gregorio di Montelogo und sieben Münzen Raimond della Torre (1273—1298). Der gesamte Fund ist wahrscheinlich in der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts anzusetzen.

Grabrovec bei Metlika

Schatzfund von Silbermünzen in einem Krug mit Henkel und rotbraunen gemalten Linien auf dem oberen Teil des Gefäßes (T. 1, 2). Darin waren mehr als 3000 Silbermünzen aus der Zeit zwischen 1393 und 1505. Der größere Teil des Fundes befindet sich im Numismatischen Kabinett des Nationalmuseums in Ljubljana. Der Krug und der restliche Teil des Fundes befindet sich im Belokranjski muzej in Metlika, wohin er von A. Gornik aus Grabrovec 31 bei Metlika verschenkt wurde. Gornik hatte den Topf 1941 in seinem Garten gefunden. Der Depotfund ist wahrscheinlich Ende des 15. Jahrhunderts eingegraben worden.

Kostanjevica (?)

Hier werden 5 Gefäße (T. 2, 1—5) als ein geschlossener Fund behandelt. Sie stellen eine Neuheit und Bereicherung der Formen und des Formenschatzes mittelalterlicher Keramik dar.

Die Herkunft und die Einheitlichkeit dieses Fundes sind nicht gewährleistet. Es scheint jedoch, daß dieser Fund beim Abriß einer Mauer entdeckt wurde, die in der Zeit zwischen

dem 15. und 16. Jahrhundert in Kostanjevica zeitlich angesetzt worden ist. Diese Angaben hat dr. Boris Kuhar, Direktor des slowenischen ethnografischen Museum von dem verstorbenen Professor S. Škaler erhalten, der Direktor des Posavski muzej in Brežice war. Dieser hatte ihm versprochen, diese Funde im »Slovenski etnograf« zu veröffentlichen. Da die Fundangaben aber unsicher sind, hoffen wir, nicht allzu sehr fehlzugehen, wenn wir den Fund in die 2. Hälfte des 15. oder in den Beginn des 16. Jahrhunderts setzen.

Grobļje

Als 1972 Wasserleitungsgraben zwischen der Martinskirche und Vedets Haus ausgehoben wurden, entdeckte man in 60 bis 70 cm Tiefe, wo sich der Estrich befindet und darüber 20 cm Brandgut, in der oberen Schicht viele keramische Fragmente, die in 4 Gruppen eingeteilt werden können (T. 1, 3—6).

Die mittelalterliche und damit auch die römische Schicht ist hier überlagert von der Schicht eines Sturzbaches, die stufenweise entstanden ist. Das Bett dieses Wasserlaufs gehört in die Zeit zwischen dem 14. und 17. Jahrhundert, die vorgefundene Keramik aber wahrscheinlich in das 14. oder spätestens 15. Jahrhundert.

Bei der obigen Übersicht sind die durch Münzen datierten Depot-Funde aus Bled und Grabrovec bei Metlika besonders bedeutend. Der Fund aus Bled ist der früheste absolut datierte Fund bei uns, d. h. er stammt aus der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts. Der Fund aus Grabrovec bei Metlika gehört an das Ende des 15. oder vielleicht in das beginnende 16. Jahrhundert. Der Fund aus Grobļje stammt aus der Zeit zwischen dem 14. und 15. Jahrhundert und der aus Kostanjevica aus dem 15. und 16. Jahrhundert. Es muß gleich hervorgehoben werden, daß sich die Funde von man sehen, daß der Krug aus Grobļje seiner Faktur und Grundform nach dem aus Grabrovec sehr ähnlich ist. Andererseits können wir von einer Verwandtschaft der Öffnungen bei den Gefäßen aus Grobļje und Kostanjevica sprechen, wobei es sich wahrscheinlich um Formen handelt, die dem 15. Jahrhundert eigen waren.

Celje — Alte Burg

Zum Vergleich führen wir keramisches Fundgut vom Hof der Alten Burg in Celje an (Ausgrabungen unter Doz. Dr. T. Bregant), und zwar wegen der Großen Fülle des Materials nur das aus dem Quadranten XV und Ofenkacheln, die im nördlichen Profil der Quadranten 3, 9, 15 und 20 gefunden worden.

Besonders reich vertreten sind verschiedene Ofenkachelformen, die die Zeitspanne des 15. und 16. Jahrhunderts belegen (T. 4, 1—3 und T. 5, 1, 2).

Das keramische Material aus dem Quadranten XV werden wir nach Tiefenhorizonten behandeln. Da das Material umfangreich ist, werden nur die charakteristischen Profile zur Darstellung gelangen (T. 3).

Das keramische Gut in der Schicht von 90 bis 60 cm entstand in im Hoch-Mittelalter, begrenzt durch das beginnende 11. Jahrhundert und das ausgehende 13. Jahrhundert.

Die Keramik in der Schicht von 60 bis 90 cm in diesem Raum stammt aus der gotischen Zeit und gehört in den Rahmen des ausgehenden 13. und beginnenden 14. Jahrhunderts. Die beiden höchstgelegenen Schichten, d. h. die von 20 bis 60 cm und die von 0 bis 20 cm, übersteigen wahrscheinlich den Rahmen des 14., 15. und teilweise des 16. Jahrhunderts nicht.

Mit dem Absatz, in dem die Keramik aus Celje erwähnt wird, sollte zunächst auf das umfangreiche Material aus der Alten Burg hingewiesen werden, das stratigrafisch klar eingegliedert ist durch einen Zeitraum vom 10. oder 11. Jahrhundert bis hin zur Neuzeit.

Nach Veröffentlichung des Materials, wird dieses zusammen mit dem bereits veröffentlichten aus Otok bei Dobrava die Lücke in unserem Wissen über die mittelalterliche Keramik im slowenischen Raum ausfüllen. Zugleich muß auf keramische Funde hingewiesen werden, die auf der Burg Branik aufgetaucht sind, die zu der Zeit zum Zweck eines Vergleichs nicht zugänglich waren. Nach der Veröffentlichung auch dieses Materials wird auch das

Marjeta Moharovič

Keramika na Slovenskem

Küstenland vertreten sein, so kann dann eingehender über Keramik als Erscheinung gesprochen werden die neben den allgemeinen auch regionale Eigentümlichkeiten aufweist. Dieses Material neben die datierte Keramik aus Bled, Grabrovec bei Metlika, Groblje und Kostanjevica gestellt, bietet einen Reichtum des Formenschatzes des Hoch- und Spätmittelalters mit der Betonung jener typologischen Beispiele, die zeitlich näher bestimmt werden konnten.

